ОЛІМПІАДНІ ЗАВДАННЯ З ПРАВОЗНАВСТВА (11 КЛАС)

ЧАСТИНА І. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (завдання 1–15)

Примітки:

а) Правильні відповіді у завданнях 1-15 позначені жирним шрифтом у варіанті з відповідною правильною літерою (змістовно)

б) Правильні відповіді у завданнях 16-19 позначені під кожним тестом у форматі: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г тощо

в) Правильні відповіді у завданнях 20-22 позначені жирним шрифтом у варіантах з відповідними правильними літерами (змістовно)

г) Відображення варіантів відповідей у Google Forms для учнів відбувалось без літер та з опцією перемішування варіантів з мотивів академічної доброчесності.

1. **Громадянин К. (16 років) уклав за згодою батьків трудовий договір. На зароблені кошти він придбав мотоцикл та згодом продав його своєму повнолітньому другу без згоди батьків та без дозволу органу опіки та піклування. Рішення про надання К. повної цивільної дієздатності орган опіки чи суд не ухвалювали. Батьки звернулися до суду з позовом про визнання правочину недійсним. Яке рішення має ухвалити суд?**

   А. Відмовити в задоволенні позову, оскільки К. автоматично набув повної цивільної дієздатності з моменту укладення трудового договору

   Б. Відмовити в задоволенні позову, оскільки неповнолітній має право без обмежень вчиняти будь-які правочини щодо майна, придбаного за власний заробіток

   В. Задовольнити позов та визнати правочин недійсним (оспорюваним), оскільки продаж транспортного засобу вийшов за межі цивільної дієздатності неповнолітнього та вчинений без згоди батьків

   Г. Визнати правочин нікчемним з моменту укладення

2. **До якої галузі права належать норми, що регулюють відносини щодо сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ), встановлення ставок податку на доходи фізичних осіб?**

   А. Цивільне право

   Б. Адміністративне право

   В. Фінансове право

   Г. Господарське право

3. *Працівника підприємства було звільнено за відсутність на робочому місці. Роботодавець обґрунтував це тим, що підприємство розташоване в зоні активних бойових дій, проте працівник не виходив на зв'язок 10 днів.* **Оцініть законність дій роботодавця:**

   А. Дії законні, оскільки відсутність понад 3 години є прогулом

   Б. Дії незаконні, оскільки відсутність працівника на роботі через перебування робочого місця в зоні активних бойових дій не може бути підставою для звільнення за прогул

   В. Дії законні, якщо роботодавець надіслав письмове попередження за 3 дні

   Г. Дії незаконні тільки у випадку, якщо працівник є неповнолітнім

4. *17-річного М. було затримано за підозрою у вчиненні грабежу. Під час першого допиту слідчий роз'яснив йому права, після чого М. письмово заявив, що вини не визнає, але готовий давати свідчення без адвоката, щоб пришвидшити процедуру.* **Як повинен вчинити слідчий?**

   А. Провести допит без адвоката, зафіксувавши письмову відмову в протоколі

   Б. Відмовити у прийнятті відмови від захисника, оскільки участь адвоката у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх є обов'язковою

   В. Залучити адвоката лише за умови, якщо про це письмово клопочуть батьки

   Г. Зупинити допит та направити М. на судово-психіатричну експертизу

5. **В умовах воєнного стану між працівником та роботодавцем за домовленістю сторін було призупинено дію трудового договору. Якою є гранична тривалість такого призупинення відповідно до законодавства України про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану?**

   А. Не більше 90 календарних днів

   Б. Не більше 180 календарних днів

   В. На строк не більше ніж період дії воєнного стану (до дня його припинення або скасування)

   Г. Не більше одного календарного року

6. **Під час перебування у шлюбі чоловік отримав у спадщину житловий будинок. Згодом за рахунок спільних коштів та праці подружжя вартість будинку істотно збільшилася (зроблено капітальний ремонт і зведено прибудову). У разі розлучення та поділу майна цей будинок:**

А. Залишається особистою приватною власністю чоловіка за будь-яких обставин

Б. Може бути визнаний судом об'єктом права спільної сумісної власності подружжя

В. Автоматично ділиться порівну між подружжям без судового рішення

Г. Переходить у спільну часткову власність у пропорції 80% чоловіку і 20% дружині

7. **За вчинення якого з перерахованих кримінальних правопорушень кримінальна відповідальність настає з 14 років?**

А. Умисне вбивство

Б. Службове підроблення

В. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)

Г. Завдання умисного легкого тілесного ушкодження

8. **Громадянин Н. під час нічного нападу озброєного грабіжника, захищаючи своє життя, завдав нападнику тяжких тілесних ушкоджень. Кваліфікуйте дії Н.:**

А. Перевищення меж необхідної оборони

Б. Необхідна оборона

В. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень при затриманні злочинця

Г. Уявна оборона

9. **До підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) належить досудове розслідування корупційних та суміжних кримінальних правопорушень, вчинених народними депутатами України або службовими особами категорії «А», за умови:**

А. Наявності письмової вказівки Генерального прокурора безвідносно до складу злочину

Б. Вчинення злочину виключно в умовах воєнного стану

В. Наявності встановлених законом ознак суб'єкта правопорушення або перевищення розміру предмета кримінального правопорушення чи завданої шкоди

Г. Вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України

10. **Який із наведених заходів адміністративного примусу за своєю юридичною природою належить до заходів впливу, що застосовуються виключно до неповнолітніх у віці від 16 до 18 років, які вчинили адміністративне правопорушення?**

А. Адміністративний арешт

Б. Зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого

В. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення правопорушення

Г. Позбавлення спеціального права

11. **У випадку, коли особа вчинила діяння, що містить ознаки двох або більше складів кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями Особливої частини КК України, і за жодне з них її не було засуджено, це утворює:**

А. Повторність кримінальних правопорушень

Б. Сукупність кримінальних правопорушень

В. Рецидив кримінальних правопорушень

Г. Триваюче (продовжуване) кримінальне правопорушення

12. **Група з 48 народних депутатів України вважає, що нещодавно прийнятий та такий, що набрав чинність Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» за своєю процедурою розгляду та змістом порушує вимоги Основного Закону. Яку процесуальну форму їм слід використати для звернення до КСУ?**

А. Конституційну скаргу

Б. Конституційне звернення

В. Конституційне подання

Г. Депутатський запит до Голови Конституційного Суду України

13. *22-річний Дмитро та 20-річна Олена звернулися до органу ДРАЦС із заявою про реєстрацію шлюбу. Під час подання документів з'ясувалося, що вони є*

троюрідними братом та сестрою. **Як мають вчинити службові особи ДРАЦС згідно із сімейним законодавством України?**

А. Відмовити в реєстрації шлюбу, оскільки троюрідні брати та сестри належать до кола осіб, яким законом заборонено перебувати у шлюбі між собою

Б. Зареєструвати шлюб, оскільки сімейне законодавство України не встановлює заборони на укладення шлюбу між троюрідними братом та сестрою

В. Відмовити в реєстрації шлюбу та роз'яснити, що шлюб між ними може бути зареєстрований лише за рішенням суду

Г. Зареєструвати шлюб лише за умови обов'язкового подання висновку медико-генетичної експертизи

14. *Чоловік уперше отримав премію та нагороду за особисті заслуги у науковій сфері. Втім, дружина стверджує, що має право на половину цих коштів, оскільки під час написання наукової праці вона забезпечувала ведення домашнього господарства.* **Як вирішується це питання за Сімейним кодексом України?**

А. Премія та нагорода є особистою приватною власністю чоловіка за будь-яких умов

Б. Премія є особистою приватною власністю чоловіка, однак суд може визнати за дружиною право на частку цієї премії, якщо буде встановлено, що вона своїми діями сприяла її одержанню

В. Премія автоматично ділиться порівну за рішенням ДРАЦС

Г. Нагороди та премії взагалі не підлягають правовому регулюванню сімейним законодавством

15. *Громадянка Ірина, яка має дитину віком до 14 років, звернулася до роботодавця із заявою про встановлення їй робочого дня тривалістю 5 годин на день замість 8 з відповідною оплатою пропорційно відпрацьованому часу.* **Як має вчинити роботодавець згідно з нормами трудового законодавства України?**

А. Відмовити, оскільки встановлення такого режиму є виключним правом роботодавця, а не його обов'язком

Б. Зобов'язаний задовольнити заяву та встановити неповний робочий час, оскільки ця категорія працівників має на це імперативне право

В. Задовольнити заяву лише за умови отримання згоди первинної профспілкової організації

Г. Запропонувати замість цього скорочений робочий час зі збереженням повного окладу

ЧАСТИНА ІІ. Завдання на встановлення відповідності (16–19)

16. **Проаналізуйте наведені життєві ситуації та зіставте їх із відповідною формою або видом вини відносно настання наслідків:**

Життєві ситуації:

1. Завідувач складу під час інвентаризації, поспішаючи додому, не перевірив надійність кріплення стелажів із важким обладнанням, хоча за посадовою інструкцією був зобов'язаний це зробити. Наступного дня один зі стелажів впав, завдавши комірнику тяжких тілесних ушкоджень. Завідувач стверджував, що за 5 років роботи стелажі ніколи не падали, тому він про це навіть не думав.
2. Водій автомобіля, проїжджаючи повз зупинку громадського транспорту на високій швидкості під час зливи, бачив, що попереду пішохід починає переходити дорогу по «зебрі». Водій розраховував, що завдяки своєму 15-річному стажу та спортивній системі гальмування встигне зупинити авто. Проте через ефект аквапланування автомобіль втратив керування та збив пішохода, який помер.
3. Особа А., щоб помститися сусіду, підпалила його автомобіль, припаркований упритул до дерев'яного житлового будинку. Особа А. усвідомлювала, що вогонь може перекинутися на будинок і в ньому можуть загинути люди, але не переймалася цим, заявивши на допиті: «Головне було спалити авто, а що там з людьми у будинку – мені байдуже». Будинок згорів, загинув господар.
4. Особа Б. під час побутового конфлікту цілеспрямовано завдала потерпілому удару кухонним ножем безпосередньо у ділянку серця з метою його вбивства. Потерпілий помер на місці від отриманого поранення.

Опції юридичної кваліфікації вини:

А. Прямий умисел

Б. Непрямий умисел

В. Протиправна самовпевненість

Г. Протиправна недбалість

Д. Казус

Відповідь: 1-Г, 2-В, 3-Б, 4-А

17. **Проаналізуйте наведені життєві ситуації та зіставте їх із належним видом адміністративного стягнення (або можливістю його застосування):**

Життєві ситуації:

1. Громадянин М., який працює менеджером у приватному товаристві, вчинив дрібне хуліганство. Суд призначив йому стягнення у вигляді виконання безоплатних робіт у вільний від основної роботи час тривалістю 40 годин (по 4 години на день).
2. Громадянин К. понад 6 місяців ухилявся від сплати аліментів на утримання неповнолітньої дитини, внаслідок чого утворилася сукупна заборгованість. Суд призначив йому оплачувані роботи, відпрацювання яких направлене на погашення заборгованості за аліментами.
3. Громадянин С., який має постійне місце роботи на заводі, вчинив повторне дрібне викрадення чужого майна. Суд застосував до нього стягнення строком на 2 місяці з відбуванням за місцем постійної роботи та відрахуванням 20% із його заробітної плати в дохід держави.
4. 67-річний громадянин вчинив адміністративне правопорушення, за яке санкцією статті передбачено громадські роботи. Суд розглядає можливість призначення цього заходу.

Опції видів адміністративних стягнень:

А. Громадські роботи

Б. Виправні роботи

В. Суспільно корисні роботи

Г. Обов’язкові роботи

Д. Стягнення не може бути застосоване (заборона законом)

Відповідь: 1-А, 2-В, 3-Б, 4-Д

18. **Установіть відповідність між класифікацією підстав припинення шлюбу та конкретною юридичною обставиною:**

Класифікація підстав припинення шлюбу:

1. Розірвання шлюбу органом ДРАЦС за спільною заявою подружжя
2. Розірвання шлюбу судом за позовом одного з подружжя
3. Припинення шлюбу внаслідок події як юридичного факту
4. Розірвання шлюбу органом ДРАЦС за заявою одного з подружжя

Конкретна юридична обставина:

А. Подружжя не має неповнолітніх дітей і висловлює взаємну згоду на розлучення

Б. Наявність неповнолітніх дітей та відсутність згоди одного з подружжя

В. Смерть одного з подружжя або оголошення його померлим

Г. Визнання другого з подружжя безвісно відсутнім

Д. Визнання шлюбу неукладеним через відсутність вільного волевиявлення

Відповідь: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г

19. **Установіть відповідність між правовим інститутом та його сутністю:**

Правовий інститут:

1. Сервітут
2. Суперфіцій
3. Емфітевзис
4. Застава

Сутність правового інституту:

А. Право обмеженого користування чужою нерухомістю

Б. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови

В. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб

Г. Спосіб забезпечення виконання зобов'язання, за яким кредитор у разі невиконання боржником зобов'язання має право одержати задоволення за рахунок заставленого майна

Д. Безпідставне набуття або збереження майна за рахунок іншої особи

Відповідь: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г

ЧАСТИНА ІІІ. Завдання з вибором 3 правильних відповідей із 7 (20–22)

20. **Визначте три ситуації, які належать до сфери регулювання адміністративного права України (виберіть 3 правильні відповіді із 7).**

А. Укладення між двома підприємцями договору оренди нежитлового приміщення

Б. Звернення громадянина до ЦНАП для отримання витягу з Державного реєстру речових прав

В. Подання скарги посадовій особі вищого рівня на неправомірні дії інспектора патрульної поліції

Г. Поділ майна подружжя після розірвання шлюбу за рішенням суду

Ґ. Накладення штрафу уповноваженим органом за порушення правил благоустрою території

Д. Виплата роботодавцем компенсації працівникові за затримку розрахунку при звільненні

Е. Подання позову про стягнення неустойки за прострочення поставки товару за договором

21. **Укажіть три ознаки або категорії, які належать безпосередньо до предмета та методу правового регулювання цивільного права України (виберіть 3 правильні відповіді із 7).**

А. Застосування рівності сторін та юридичної незалежності учасників правовідносин

Б. Застосування презумпції винуватості особи до моменту доведення її вини в суді

В. Диспозитивний характер регулювання майнових та особистих немайнових відносин

Г. Застосування імперативного методу владних приписів та підпорядкування

Ґ. Домінування норм, що встановлюють кримінальну та адміністративну відповідальність

Д. Можливість врегулювання відносин шляхом укладення договору (автономія волі)

Е. Обов'язкова участь суб'єкта владних повноважень як однієї зі сторін відносин

22. **Які з наведених правочинів є НІКЧЕМНИМИ за законом? (виберіть 3 правильні відповіді із 7)**

А. Правочин, укладений під впливом помилки щодо обставин, які мають істотне значення

Б. Правочин, вчинений без додержання вимоги закону про його обов'язкове нотаріальне посвідчення

В. Правочин, вчинений малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, якщо він надалі не схвалений батьками (усиновлювачами)

Г. Правочин, укладений під впливом тяжкої обставини на вкрай невигідних умовах

Ґ. Правочин, який порушує публічний порядок, вчинений з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства

Д. Вчинення правочину юридичною особою без відповідної ліцензії

Е. Правочин, укладений неповнолітньою особою за межами її дієздатності без згоди батьків